

menadžer novog kova

Dva u jednom

Sigurno ste već čuli savjet da treba razdvojiti privatni i poslovni dio života. U današnje doba, kada nam mobiteli i internet brišu granicu između ta dva svijeta, savjet iz prethodne rečenice vodi u smjeru psihijatrijske klinike i cjelodnevnog nošenja bijele košulje sa stražnjim kopčanjem.

Piše: Srđan Roje

Svaki radno aktivan pojedinac (ili barem ljubitelj stripa o Dilbertu) vrlo brzo spozna kako su mnoge situacije u korporativnim sredinama nerijetko na rubu apsurdna, no za ovu ćemo prigodu izdvojiti jednu koja je toliko uobičajena da je većina ljudi nikada niti ne primijeti.

Stvar počinje još u djetinjstvu. Sjećate li se možda rečenica poput „da, ta je učiteljica užasno stroga u razredu, ali je inače privatno divna i topla žena“? Kasnije to prijeđe u nešto poput „izvrstan momak, vrlo simpatičan, ali je grozan prema zaposlenicima“ ili možda „na poslu je vrlo uredna i pedantna, ali doma... kao da je bomba pala“.

Potrudite li se mentalno vratiti u prošlost i potražiti izvore ovog čudnovatog „privatno-poslovnog sukoba karaktera unutar jedne te iste osobe“, dosjetit ćete se brojnih mudrih savjeta svojih roditelja, učitelja, prijatelja, kolega, šefova, podređenih i nadređenih koje ste godinama uzimali zdravo za gotovo, a upravo stimuliraju podvojenost ličnosti. Možda je u tom trenutku zvučalo kao „doma možeš biti neuredan koliko hoćeš, ali u ra-

zredu to nećemo tolerirati“, kasnije je to vjerojatno postalo „baš me briga koliko mrziš kravate, na sastanke ćeš ih nositi“, a na koncu eskaliralo u „molim te, ne donosi svoje nervoze u ured“.

Dodajte tome i naputke o pravilnom poslovnom ponašanju koje dobivate u dnevnim apoenima, na primjer „neozbiljno je da naš direktor prodaje bude viđen na punk koncertu“, „nije ti mudro biti dobar s tajnicama i čistačicama, manje će te cijeni- ti“... i kad-tad ćete se i sami naći unutar zanimljivog procesa razvoja dvostruke „poslovno-privatne ličnosti“. Na poslu skulirana, proračunata ajkula koja mirno sjedi u kutu, minimalno komunicira s okolinom i samo gleda kako će nekome za- biti nož u leđa za dodatna 2% bonusa, no čim izade iz ureda - energičan, nasmijan, druželjubiv, pun ljubavi i povjerenja za bližnje.

Psihijatri za opisanu situaciju imaju dijagnozu, a poslodavci samo riječi pohvale! Svoj ste karakter i ponašanje prilagodili zahtjevima posla kako biste maksimizirali osobni radni učinak? Svaka čast, kandidat ste za šefa odjela!

Dr. Jekyll i mr. Hyde

Koja je od ove dvije osobe „prava“? Zanimljivo pitanje na koje je s vremenom sve teže odgovoriti. Kako godine prolaze, sve smo manje svjesni da koristimo različite obrasce ponašanja u svom privatnom i poslovnom dijelu života, čak i kada se radi o suprotnim manifestacijama istog svojstva. Na poslu škrt, privatno velikodušan. Tamo hladan i rezerviran, ovamo srdačan i druželjubiv. Prema klijentima uslužan do servilnosti, kod kuće ne bi ni pepeljaru ispraznio jer „to je ženin posao“. Poznajete li nekog takvog? Da? Ako vam je to kolega, kako se ponaša kada se sretnete u gradu? Poslovno ili privatno? I gdje je uopće granica između ta dva svijeta u današnje vrijeme kada mobilni i internet omogućavaju rad od kuće? Kako to izgleda: dok pišete e-mail imate grimasu ubojice, a čim se dignete po čašu soka postajete sretni i veseli?

Ova uvrnuta situacija s vremenom postaje sve gora. Budući da je praktički nemoguće spriječiti interakciju vlastite poslovne i privatne strane, vrijeme nam je ograničeno na 24 sata dnevno, a posao ima tendenciju grabljenja sve većeg i većeg dijela tog kolača – uskoro spontano počinjete mijenjati hobije, interese, prijatelje, zanimacije... Više ne idete na punk koncerte, jer je to „nezgodno za osobu na vašem položaju“. Sve manje nosite odjeću koju stvarno volite, a počinjete nositi „poslovne uniforme“ poput modrih odijela i pripadajućih kravata, pa uskoro u ormaru više nemate ništa osim košulja (za posao) i trenirki (za po kući). Premda ste u prodaju došli iz tehnike, s vremenom sve slabije razumijete galopirajuću tehnološku podlogu proizvoda i usluga koje nudite, a sve više svojih mentalnih resursa fokusirate na pregovaračke strategije, da biste samo par godina kasnije i sami postali jedan od onih koje ste mrzili, a koji „klijentu obeća nemoguće i onda direktoru tužaka tehničare zbog nesposobnosti da to realiziraju“.

Spirala kolapsa postaje sve šira, dok na koncu više ni sami niste sigurni gdje završava dr. Jekyll a počinje mr. Hyde, pa ulovite sami sebe kako poslovne pregovaračke tehnike koristite na vlastitom partneru da biste se izvukli od pranja suda. Bolesno?

Mirna reintegracija

Najblaže rečeno. Da stvar bude gora, rješenje postaje očividno i gotovo trivijalno kada uočite da nema „poslovnog mene“ i „privatnog mene“. To je mit. Postoji samo jedan Ja koji ima svoje interese, želje, hobije i afinitete, a ništa od toga ni na koji način ne ovisi o tome pokazuje li sat u nekom trenutku radno vrijeme ili ne. Krenete li sebe prilagođavati poslu suprotno svojim željama, uskoro više nećete znati tko ste. Deset godina kasnije u ogledalu ćete ugledati nezadovoljnu i zlu spodobu, ogorčenu na cijeli svijet, koja ni sama ne zna kako je do toga došlo. Zvuči nevjerovatno, ali vidi se svaki dan.

Počne naivno. Želite više para, a to dolazi s povišicom koju dobijete ako napredujete na mjesto voditelja, gdje samo još treba ___ (ovdje ubacite nešto što ne želite). Drugi kompromis doći će neposredno nakon prvog, pa ga nećete niti primijetiti. Treći ćete prihvatiti zbog službenog auta. Četvrti će biti nužnost u novonastaloj situaciji. Peti više nećete niti zvati kompromisom. Gotovi ste. Regrutirani i uskrani. Uskoro od svojih podređenih počinjete tražiti iste žrtve koje ste sami podnijeli – jer ako ste mogli vi...

Što napraviti? Lako reći, nešto teže učiniti: ako je „zahtjev posla“ u suprotnosti s vašim željama i afinitetima, molimo vas – ne prilagođavajte se poslu, već radije pokušajte posao prilagoditi sebi. Nije moguće u ovoj firmi? Promijenite firmu! Nije moguće u ovoj branši? Promijenite branšu! Zamislite idealan posao za sebe i krenite u tom smjeru. Odmah! Jer svaka sekunda potrošena na posao koji vas ne ispunjava – izgleda poput dva koraka naprijed do zida i (što je još opasnije) bit ćete sve kreativniji u uvjeravanju samoga sebe da nema smisla vraćati se kad ste već prešli toliki put.

Jedinstveni Ja

Smislite neki posao koji bi vas toliko silno veselio da biste se njime bavili iz pukog gušta. Posao koji bi bio hobi i istodobno hobi na kojem bi se moglo zaraditi. Budite kreativni. Budite jedinstveni. Budite najbolji u tome što radite, bez obzira koliko to opskurno možda zvučalo na prvi pogled. Širite horizonte. Nadopunjavajte se i usavršavajte, povežite s istomišljenicima i (pogotovo) onima koji to nisu. Pogledajte stvari iz njihove perspektive. Čitajte knjige o umjetnosti, matematici, filozofiji i povijesti sporta. Što god vas zanima i veseli.

Ustrajete li u tome – bit ćete jedan i jedinstveni Ja, vrijedan i nezamjenjiv, a ne serijski proizveden robot koji algoritamski precizno, šablonski izvršava pred sebe postavljene zadatke na unaprijed definiran način. Roboti su poslušni ne samo zato što su tako programirani, već stoga što brojni drugi, isti takvi roboti čekaju u redu da im preotmu posao.

Kakve li ironije: čitav život slušate kako morate biti marljivi i poslušni, a na kraju ispada da je dobitna kombinacija biti znatiželjan i neposlušan! Napraviti korak više u smjeru koji nitko ne očekuje. Razvijati se na vlastite, ostalima možda nezanimljive i neočekivane načine, pri tome uživati, i – ako je ikako moguće – od toga živjeti. Spojiti privatno s poslovnim. Hobi sa zanimanjem.

Pazite samo da vas ne prepoznaju prerano. Na vodećim pozicijama korporativnog svijeta ima mnogo više onih koji su shvatili ovu tajnu nego što to mislite. Zato i jesu tu gdje jesu. Govore o „žrtvovanju za posao“, ali sami u njemu uživaju i iznad svega – imaju oko za istomišljenike. Nadete li im se u blizini, možete im postati vrijedan suradnik ili žestoka konkurencija. Nema sredine. Na vama je da odaberete stranu.

